

פרשת בשלח

תשפ"ו

גיליון 296

א לעבטיגער שבת

הארט השבת

מאת הרב יהודה צבי שפירא

שבת שירה

פניני פרשה

"ויהי בשלח פרעה" (י"ג י"ז)

מובא בדבריהם (גמילה י'): שבכל מקום שנאמר **"ויהי"** אינו אלא לשון **צער**, ובמסקנת הגמ' **איכא הכי ואיכא הכי**, שישנם **"ויהי"** של לשון **צער**, וישנם של **שון שמחה**.

ואפשר לדייק שהיה כאן שניהם יחדיו: השמחה; מעצם ה'שלח פרעה', שיצאו ממצרים. והצער; מהמשך דברי הכתוב: שליבם לא הייתה עדיין שלימה עם הגאולה, וכדברי רש"י עה"פ: **"בראותם מלחמה ושוב מצרימה"**, **"ומה אם כשהקיפם דרך מעוקם אמרו, נתנה ראש ונשובה מצרימה, אם הולכים בפשוטה על אחת כמה וכמה"**. ובהמשך על **"פן ינחם"**: **"יחשבו מחשבה על שיצאו ויתנו לשוב"**. ודבר זה מלמדנו שעל אף שישינו לאדם גאולה, אך אם ליבו אינו שלם, הוא אינו **שמח בחלקו**, זה עדיין לשון: **"ויהי"** גם **צער**. וכמובא בארכה בעניין להיות **"שמח בחלקו"** – לשמוח עם הישועות וההרחבות – ואף שזה נראה לו שזה עדיין לא בשלימות.

"וישוב מצרימה" (י"ג י"ז)

"מצרימה" לשון **"נקה"** ו'בליקוטי מוהר"ן' (פ"ב ב'), **"אדם"** בחינת **"כסדר"**, (אותיות אד"ם הם כסדר באותיות הא"ב). **"חנה"** – **"שלא כסדר"** (אותיות חו"ה הם מהסוף בסדר הא"ב). וב'שוב מצרימה' זה הא – **שלא כסדר**.

"וחמשים עלו בני ישראל ממצרים" (י"ג י"ח)

ביציאתם ממצרים יצאו **חמשים** שערי טומאה, וכמובא; שאם היו נשארים שם היו נופלים ח"ו **לשער החמשים** שהיה להם מאוד קשה לצאת משם. וזהו רמז **"וחמשים"**.

"ויקח משה את עצמות יוסף עמו" (י"ג י"ט)

ע"פ המובא ב'ליקוטי מוהר"ן' (ר"א) שםשה הוא המוחין, ויוסף הוא הצדיק, וע"י ההתקשרות לצדיק זוכים למוחין זכים.

אפ"ל בדיוק הפסוק: **"את"** – בדברי חז"ל (פסחים כב:) שרבי עקיבא דרשו: **"לרבות תלמידי חכמים"**. כדבריהם עה"פ: **"לאהבה את ה' לשמוע בקולו ולדבקה בו"**. אפשר לומר כן, והלא אש אוכלה הוא? אלא הידבק בתלמידים ובחכמים, ומעלה אני עליך כאילו נדבקת בו. וזהו בכאן: **"את"**, העניין של **"לדבקה בו"**, ענין התקשרות ודבקות לצדיקים. וזהו גם **"עמו"** דבקות והתקשרות לצדיקים להיות מחובר עמו.

"השבע השביע את בני ישראל לאמר פקד יפקד" כפל לשון ב'השבע השביע', וב'פקד יפקד'. וכבר דייקו זאת מפרשי התורה (אור החיים הק, ועוד). ואפ"ל שבדברים אלו צריכים חיזוק מיוחד, והכפל לשון הוא לשון של חיזוק; כדברי חז"ל (ברכות לב.) עה"פ: **"קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'"**, שכתוב פעמיים: **"קוה"** שהיא צריכה חיזוק. ועניין

ויגש). וכן מצינו בזהר (פרשת תרומה): **"כל מי שאומר שירת הים בכוונה זוכה לראות פני מלך המשיח מעוטר בהאי כתרא דאתעטר הקב"ה בשעה שעברו ישראל את הים, וזכו לשבחה ההיא שירה תמן"**.

ובזה הדרך; מלאים הם דברי הזהר הקדוש וכלל ספרי הקדמונים – בגודל מעלת 'שירת הים', שיש לאמרה מילה במילה, בנוסע ובטעם ובכוונה גדולה – כאילו הוא עצמו עבר בים, והקב"ה הצילו כמו שהציל את ישראל בעברם בים, והוא שלימות גדולה לנפש, ומכפר על כל עוונותיו, וזוכה לאמרה לעתיד לבוא.

השם יתברך יזכנו לשמוח בשבת שירה

וכך הוא במכתבו של מוהר"ן מערב שבת קודש 'בשלח' שנת תקצ"ט: **"השם יתברך יזכנו לשמוח בשבת שירה, הבא עלינו לטובה. להרגיש יציאת מצרים וקריעת ים סוף מחדש, לקיים באמת בכל יום זיכרון יציאת מצרים בלב ולראות בכל יום כאילו הוא יצא ממצרים ועובר על הים כמו שאמרו: בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים. ומי שמסתכל מעט על ישועת ה' רואה נסים נפלאים בעומק הגלות יותר מקריעת ים סוף כמבואר בכמה ספרים. וכמו שאמר רבותינו זיכרונם לברכה. הן הן גבורותינו, הן הן נוראותינו, ובהן יכולים להחיות את עצמו בכל עת, כי לא יטוש ה' את עמו"**.

שלימות ההודאה

שבת שירה שלימות ההודאה שעם ישראל זכו לבטא זאת ב'שירת הים' מעומק הלב באמת ובתמים. ביטוי של הודאה על חסדיו המרובים **"כי שירה הוא עיקר שלימות ההודאה, שאומרים ההודאות בלב שלם בשיר ושמחה, שזה זכו ישראל בקריעת ים סוף"** (ליקוטי הלכות פריקה וטענה ד יח).

נמשך את השירה, השמחה וההודאה משבת שירה – שירת בני ישראל, את החסדים הגדולים והניסים שאנו חווים בעולמנו. נשיר, נגיל ונרנן על כך לפני אדון כל בנעימה ובזמירה.

נצל מתנה יקרה זו של שירה לה', מתנה קלה ונעימה אשר מגעת לשמי רום – שירה להשם יתברך. נתחבר למעלת השירה לא רק בשבת שירה, אלא גם ביום יום. נדע ונשכיל זאת המעלה של השירה והרננה לחי עולמים.

שירת הפרשה

הנה זה בא, שְׁבֶת נְפִלְאָה שְׁבֶת "שִׁירָה" שְׁבֶת הַמְבִטָּא מַעֲלֵת הַשִּׁירָה וְהַזְמֶרָה.

שִׁירַת הַיָּם נְשִׁיר בְּקוֹל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וּבְשִׁמְחָה שְׁלֵמֹת גְּדוֹלָה הִיא לְנֶפֶשׁ – בְּעֶצֶם אֲמִירָתָהּ.

גְּדוֹלָה הִיא מַעֲלֵת הַשִּׁירָה – אֹרֶךְ וְזִינָה מְבָרָרֶת רֵיחַ טוֹב מְהֵרָה, אֶת הָרוּחַ נִכְאָה.

אֲשֶׁרִי לְאֶדָם שָׁעַם נִיגוֹן הוּא מִתְחַיֶּה בְּרַנְנָה כִּי מַעֲלֵת הַזְמֶרָה גְּבוּהָה הִיא מְאֹד בְּשִׁירָהּ.

עומדים אנו ב"שבת שירה" – שבת של שבח ושירה לה', שבת שעצם מהותה ושמה – מכרות שירה ושבח לאדון העולמים, שיר רון ושבח.

ואם בכל שבתות השנה מהווה ה'שיר והשבח' כיסוד מרכזי לשבת קודש – כמהותה הפנימית מבואה ועדת צאתה – שכבר החל מ'מזמור שיר ליום השבת' שאדם הראשון שר בשבת קודש. ועד **"לעתיד לבוא"**, וכדבריו (ליקוטי הלכות קריאת התורה ו'): **"זוה בחינת כל השירות והזמירות והניגונים שמתעוררים בשבת, שאז נוהגים כל ישראל להרבות בניגונים ובזמירות ושירות – שהכל נמשך מקול השיר והניגון שיתער לעתיד בעת חידוש העולם שהוא יום שכולו שבת"** – הרי בוודאי שמשבת מיוחדת זו נוכל לשאוב ביתר שאת; אורה וזיווה של השירה והזמרה.

טעם שירת הרועים

כלל הבריאה הייתה עבור השירה לה'. וכך הוא במדרש אותיות דר"ע (אות א): **"אמר הקב"ה: שאלמלא שירה וזמרה שהם אומרים לפני בכל יום, לא בראתי את עולמי, ומנין שלא ברא הקב"ה את העולם אלא בשביל שירה וזמרה שנאמר: "הוד והדר לפניו עוז ותפארת במקדשו"**.

ועד כמה גודל כוחה של שירה, ומה רוממות תפארתה והודה, נלמד מנגינתם של 'הרועים' אשר ע"פ השדות – המנגנים ומזמרים, שזה לא בכדי. וכך מבאר זאת רבינו ב'ליקוטי מוהר"ן' (ס"ח ב') בכתבו: שמכיוון שהרועים נמצאים תמיד בין הבהמות, ובכך יוכלו להוריד אותם מבחינת אדם לבחינת בהמה, אך ע"י הניגון ניצול מזה. **"כי הניגון הוא התבררות הרוח, שמבררין רוח האדם מן רוח הבהמה, כי זה עיקר הניגון ללקט ולברר הרוח הטובה מן הרעה"**. אכן גדולה היא עוצמתה של נגינה – אשר שומרת עלינו, לבל נימשך לבהמות, לבל ניפול לחומרות, אלא נתרום בכוחה ובענימותה.

להחיות את עצמו בניגון

"אמר: טוב להאדם להרגיל את עצמו שיוכל להחיות את עצמו עם איזה ניגון, כי ניגון הוא דבר גדול וגבוה מאוד מאוד, ויש לו כוח גדול לעורר ולהמשיך את לב האדם להשייט, ואפילו מי שאינו יכול לנגן, אף על פי כן בהיותו בביתו ובניו לבין עצמו יוכל להחיות את עצמו באיזה ניגון כפי מה שיוכל לומר אותו. כי מעלת הניגון אין לשער". (שיחות הר"ן רע"ג).

במעלת שירת הים

משבת זו, שבת שירה נתחבר לאורה, לתוכנה ופנימיותה של השירה לה', נאמרה בכוונה ובלב רגוש עד כמה שיש בדינו, נפיק את הרווחים מעצם האמירה ומכל הסגולות הנלווים אליה: **"שירת הים יאמר בשמחה ובנעימה כאילו עומד בתוך הים בשעת הנס, ובה תהיה מסוגלת לכפרת עוונותיו"**. (בן איש חי פ')

סיפורי פרשה במשנת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו ז"ל
 "אז ישיר משה ובני ישראל" (שמות ט"ו א)

הניגון שהחיה

היה זה פעם אחת לאחר תענית ממושך שרבינו היה עורך – חלש עליו לבו, הוא נפל על מיטתו ואפיו ואזניו שותתים דם. באותה העת שהה רבינו אצל תלמידו רבי חיקל חזן, אחד ממקורביו של רבינו משנות נעורים שידע כי רבינו שרוי בצום. ראה רבי חיקל את מצבו של רבינו וגופו הפך סילודין סילודין. רבי – התחנן רבי חיקל – עליו לאכול מיד פן יבולע לו חלילה! דמעותיו המרות בהתחננו אליו על נפשו. ראה רבי חיקל כי כל מאמציו ללא הועיל – ולבו חשב להישבר. מה עושים?! מה עושים?! – התרוצצו מחשבותיו העגומות של רבי חיקל בקדחתנות – הצדיק שרוי במצוקה איומה. מי יודע מה ילד מצב זה, וידיו שלו כבולות, איננו יכול לפעול מאומה... ולפתע הבריכה עצמה במוחו של רבי חיקל: רבי – נישב ברתת רבי חיקל אל רבנו – ישמע נא! אם אינו טועם כלום להחיות נפשו, אזי אפרסם ברבים אודות תעניותיו. כל כך הרבה יגע ועמל משקיע רבינו בהעלמת עבודותיו וצומותיו מעיני הבריות, ורצון קדשו הוא שהם לא יודעו לרבים... על אתר ציוה רבינו את רבי חיקל כי יכין עבורו מרק מבשר עוף.

נקל לתאר את שמחתו של רבי חיקל, שמהיר להתקין התבטל כראוי, הוא עצמו אף לשוחט עם העוף, ובדרך מירט את הנוצות כדי להקדים הבישול במהירות האפשרית. כאשר מוכן היה התבטל, לקחו רבי חיקל בדחילו וברחימו והכניסו אל רבינו. חיוך של הנאה שפוף היה על פניו שעה שעלה בידו לשכנע את רבינו לאכול... הוא נסתכל בצורתו של רבינו ונתבלה – שום צבע של חיות כמעט ולא ניכר בהם... עליו למחר לאכול שלא יגיע למצב נואש חס ושלום...

רבי חיקל הציג את קערת המאכל על השולחן, ורבינו נישב במרק, הריח בריחו וביקש מרבי חיקל שיזמר לפניו את ה"פרומער ניגון" (ניגון דביקות מפורסם בקרב החסידים). ומקובל בפי החסידים שזה הניגון ששרים עד ימינו על התיבות: "מעין עולם הבא יום שבת מנוחה" בהתעוררות גדולה. רבי חיקל מילא רצון קדשו של הרבי ונתן פיו בשיר. רק החל רבי חיקל לשיר, וצורתו של רבינו נשתנתה לטובה, כאשר סיים רבי חיקל לזמר ביקשו רבנו לשנות ניגון זה, ורבי חיקל מילא את הציווי.

רבינו חישל הרבה לשיר כן הלך והשתפר מצבו של הצדיק ורוחו שבה אליו.

כאשר סיים רבי חיקל את המר בשנית, קיבל הוראה לחזור עליו שוב, כך נמשך הדבר כל אותו הלילה, ורבי חיקל לא הרגיש כלל איך שנקפו השעות, עד שלפתע פנה אליו רבינו אליו שיביט החוצה לראות אם כבר האיר היום...

רבינו כבר לא פסק מתעניתו, ולא אכל מכל מה שהוגש לפניו. הוא סיים את הצום עד גמירא כתמיד, ומילא גם שבוע זה בתענית, לתדהמתו ותמהונו של מקורבו הנאמן רבי חיקל.

בזמירות נריע לו

קול נעים וערב היה לו להחסידי רבי לוי יצחק בנדר, קול אדיר ועמוק אשר בקע הימנו במשך עשרות שנים כשהיה נישב לפני העמוד לשמש כשליח ציבור.

קול נעים זה החל להישמע ולעורר את שומעיו כבר בשנות ילדותו, עודו רך בשנים וכבר נבחר הילד לוי יצחק'ל לשמש במקלה החשובה בעיר הולדתו גראדזיסק שבפולין.

מקהלה נאה וחשובה קיימת היתה בגראדזיסק, תחת חסותו של האדמו"ר, עליה ניצח המנגן הנודע באותה תקופה, הירא והחרד ר' משה אהרן, אשר מתפקידה היה לזמר ולנגן בכל ימי חג ומועד, וכל תושבי העיירה היו מתענגים בהופעתו. ר' משה אהרן זה הכיר בטיב קולו המיוחד של רבי לוי יצחק וצירפו כחבר מן המנגן במקהלתו המעולה.

אותו ר' משה אהרן התפרסם בכל רחבי האיזור בנגינתו ונוסחאותיו המיוחדות. רבי לוי יצחק היה מזכירו תמיד לשבח.

מדי שנה היה ר' משה אהרן 'מייצר' לחן חדש לתפילות הימים הנוראים, ומלמד אותו לבני מקהלתו, לחן אשר ערב מאוד לאוזן השומעים. אחת הנוסחאות התייחסה להרה"ק המגיד מקאזניץ ז"ל.

חיבה יתירה היתה נודעת מר' משה אהרן לרבי לוי יצחק, היה משבח את קולו הנעים, ורגישותו המיוחדת לנוסחאות התפילה – עובדה שנוכחו בה הכל ברבות השנים. וכאשר עזב רבי לוי יצחק את העיירה – היה ר' משה אהרן מיצר עליו מאוד, וניסה לפעול להחזירו למקהלתו, כה יקר היה הנער לוי יצחק בעיניו.

יש לציין: כי ר' משה אהרן נהג לברור בקפדנות רבה את הנערים והיה מצרפם למקהלתו בהתאם למידת יראת שמים שבהם.

מז סגור הוא ישיב הקדרים | היד הסגורה והחתומה

לְיָדִים קָדְרִים הָטוּ הַקְּשִׁיבוּ מִשָּׁל זֶה שֶׁמְעוֹרֵר אוֹתָנוּ לָבֵל לְהִתְפַּתּוֹת אַחֵר הַצָּר הָרַע. וְכֵן נִשָּׂא רַבְּנֵי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלָב אֶת מִשְׁלֵו: מִתְּהַלֵּךְ לוֹ אֶדָם בֵּין הַבְּרִיּוֹת, וְיָדוּ סִגְוֵרָה וְחִתּוּמָה. לְכָלֶם הוּא אוֹמֵר: הַבִּטּוֹ וְרָאוּ מַה יֵּשׁ לִי בְּיַד הַסִּגְוֵרָה וְהַחֲתוּמָה, קְדָאִי לְכֶם לְקַבֵּל זֹאת. אֲנִישִׁים רַבִּים מִתְּנַגְּרִים מְאֹד מִהַכְרֵזְתָּו זֶה, הֵם חֲפָצִים לְדַעַת מַה יֵּשׁ לוֹ בְּיָדוֹ, וְעוֹד יוֹתֵר רוֹצִים לְהִנּוֹת מִמֶּסְמֹן שֶׁהוּא מַחְבִּיא בְּיָדוֹ הַקְּמוּצָה – וּמִסְתִּיר זֹאת מֵעֵינֵי כָלֶם. וְכֵן עוֹבֵר זְמַן רַב – וְאֶדָם זֶה מֵצִלִּית לְגִרּוֹת אֶת הָאֲנָשִׁים עִם יָדוֹ הַסִּגְוֵרָה מִבְּלִי שֶׁיִּנְגֹּלָה אֶת סוּדָהּ. וְהֵנָּה, בְּחִלּוֹף הַזְּמַנִּים פּוֹתֵחַ הוּא אֶת יָדוֹ, וְאֵהָהּ! רִיקְנִית הִיא יָדוֹ, אֵין שָׁם כְּלָם – הִבֵּל וְאֵיֶר. שׁוֹחֵק הוּא לְבְרִיּוֹת – שֶׁכָּל כֵּן דְּרָפָו אֲחֵרֵי בְּחֻשָּׁבֶם שֶׁיֵּשׁ לוֹ "מְצִיאוֹת" וְ"אֲדָרוֹת" וְלֹאֲכֻזָּתָם הִרְבָּה רָאוּ אֶת הַיָּד הַרִיקְנִית, שֶׁאֵין בָּהּ כְּלָם.

כֵּן אוֹמֵר רַבְּנֵי זֶה דְּרָךְ הַ"צָּר הָרַע", הוּא מִגְרָה אֶת הָאֲנָשִׁים כְּאֵלוֹ יֵשׁ לוֹ מִשְׁהוֹ לְתֵת לָנוּ, אֲנִישִׁים רַצִּים וְרוֹדְפִים אֲחֵרֵי, חֲפָצִים הֵם לְקַבֵּל אֶת הַמִּסְמֹן כְּאֵלוֹ יֵשׁ לוֹ עֲבוּרָנוּ. אֵין כְּשֶׁרָבִים יְמֵי הָאֶדָם בְּזֶה הָעוֹלָם, וּפּוֹתֵחַ הוּא אֶת יָדוֹ וּמִקְרָא שְׂבָעָם אֵין לוֹ כְּלָם. שׁוֹם דָּבָר לֹא נִשָּׂא מִפְתִּיּוֹ הַרְבִּים. יָדַע וְנִבֵּן זֹאת, וְנִבְרַח רַק לְדָבָרִים נִצְחִים שֶׁיִּשְׁאָר לָנוּ לְעַד וְלָנֶצַח.

החיזוק בשבועה כבר מובא בדבר חז"ל גודל הזהירות והחיזוק שצריכים לכן, שיש להיזהר משבועה אפילו על דבר אמת. וכדבריהם (נדרים כב.): "אלף עיירות היו לו לינאי המלך, וכולם נחרבו מפני שהיו נשבעים שבועות אפילו על אמת ומקיימים שבועותיהם". וב'שיח שרפי קודש' (א תקיב) שעל אף שרבינו היה רגיל בנדרים, ציווה את אנשיו בזהירות מלעשות נדרים גם לדבר מצוה.

וכפל לשון ב'פקד פקדתי' על גאולת מצרים שנצרך לחיזוק מיוחד, שבאה טיפים טיפים, וכדברי חז"ל (ילקוט ישעי' תק"ז) "כגואל הראשון כך גואל האחרון, מה גואל הראשון נגלה להם וחזר וניכסה מהם כך גואל האחרון".

וכן הוא בפקידת גאולתנו מגלותנו האחרון והקשה, שגם באה אט אט וצורכים חיזוק מיוחד ע"כ. ובמדרש 'שוחר טוב' (תהלים י"ח): "כתוב אחד אומר: 'מגדל' ואחד אומר: 'מגדול', אר"י לפי שאין הגאולה של אומה זו באה בבת אחת, אלא קימעא קימעא, ומהו מגדל? שהיא מתגדלת והולכת לפני ישראל, לפי שהן עכשיו בצרה גדולה ואם תבא גאולה בבת אחת אין יכולין לסבול, לכך משולה הגאולה לשחר".

והם חיזוק לכל אחד בגאולתו הפרטית – 'קרבנה אל נפשי גאלה', שצריכים חיזוק מיוחד בכך, ב'פקד פקדתי', וכפי שהתבטא מוהר"ת שהצדיקים זכו למדרגתם בכוח החיזוק שהתחזקו בכל זמן ועת.

"וזה הלך לפנינו יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם ולילה" (י"ג כ"א)

רמז על לימוד תורה יומם ולילה. 'וזה הלך לפנינו' – קאי על התורה מתנתו של הש"ת – 'שקב"ה ואורייתא חד הוא, ומלוכב בו רצונו ית' (עיין ליקו"מ נ"ו). גם מלשון: 'הוי גולה למקום תורה' (אבות ד יח).

יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך – תורתנו הק' אשר מלמדנו: 'את הדרך אשר ילך בה', ו'דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום'. ומלווה את האדם בחייו ולאחר מותו וכמובא בחז"ל. 'להאיר להם' – התורה שנקראת 'אור' – 'תורה אור'. וזה: 'ללכת יומם ולילה' לימוד תורתנו הק' ביום ובלילה. וזהו גם המשכו של הכתוב: "לא ימיש..." ע"ד הנאמר בדברי תורתנו: "לא ימוש מפני ומפי זרעך".

ובליקום"מ (תורה ק"א) שע"י התורה זוכין לאנפין נהירין וניצולים משעבודת הע' לשון של העכ"כ, וזה היה כאן בעמודי ענן ואש שהגנו על עם ישראל.

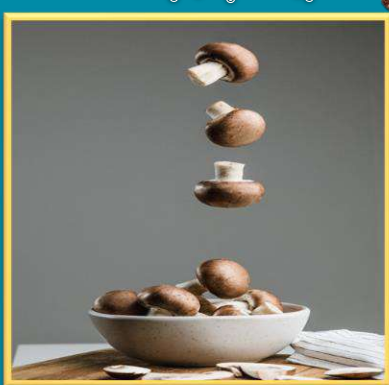
וגם ב'קבלת התורה' היה 'ענן': 'בעמוד ענן ידבר אליהם'. ראש: 'זהר סיני עשן כולו מפני אשר יד עליו ה' באש'. ו'הלא כל דברי כאש'.

"וישאו בני ישראל את עיניהם... ויראו מאד, ויצעקו בני ישראל אל ה'" (י"ד י)

ענין עבודת התפילה. א. ההכנה לתפילה ולהיפרש מהבלי העולם, וזה: **וישאו בלי את עיניהם** – להרים את העיניים מראיית העולם, ובליקום"מ (נ"ה): "בשעת התפילה האדם עומד בהיכל המלך, ואז צריך לבטל עצמו מכל וכל, ושלא לראות שום דבר אלא את המלך לבדו יתברך". וכפי שרבינו אמר לאחד: האם הסתכלת היום על השמים? ב. **וייראו מאד** – היראה בשעת התפילה, וכדברי חז"ל (ברכות כח): **"וכשאתה מתפלל דע לפני מי אתה מתפלל"** וכמבואר בדברי הרמב"ל (חלקי החסידות ט"ו): **"שהוא עומד ממש לפני הבורא ית"ש"**. ג. **יצעקו אל ה'** – התפילה בעצמה.

"ויוחנן ברידיים ואין מים לשתות העם" (יז א) בדבריהם (בכורות ה): – רפיון ידים מהתורה. ואפשר לדייק, על הוספה של תיבת "לשתות", ע"ד הנאמר על התורה: **"הוי כל צמא לכו למים"**, ענין של צימאון לתורה וזהו בכאן "לשתות".

זוית ראיה <<

כשמגיע
 העת והזמן
 נשפעים עלינו
 מתנות
 שמות
 גם
 ללא עמל,
 מורה
 ויגיעה!